

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО

Інститут філології й журналістики

Кафедра української мови

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **НЕОФІЦІЙНИЙ АНТРОПОНІМІКОН МЕШКАНЦІВ
СЕЛА КОРИТНЯ МОНАСТИРИЩЕНСЬКОГО РАЙОНУ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ: МОТИВИ ТА ПРИНЦИПИ НОМІНАЦІЇ**

Здобувача ступеня вищої освіти
«магістр» групи МУСП
галузі знань 0203 Гуманітарні науки
спеціальності 8.02030301
Українська мова і література
Коношевич Юлії Вікторівни

Науковий керівник: доктор філол. наук,
професор Павликівська Н.М.

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

м. Вінниця – 2016 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. АНТРОПОНІМНА КАТЕГОРІЯ ПРІЗВИСЬКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	
1.1. Ономастичний статус прізвиська.....	7
1.2. Функціональне навантаження прізвиस्क.....	24
1.3. Мотиваційна база прізвиस्क.....	32
Висновки до першого розділу.....	42
РОЗДІЛ 2. ПРИНЦИПИ Й МОТИВИ ПРІЗВИСЬКОВОЇ НОМІНАЦІЇ СЕЛА КОРИТНЯ МОНАСТИРИЩЕНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
2.1. Мотиваційні типи (принципи) характеристичного називання.....	43
2.2. «Людина у суспільстві» як принцип найменування.....	47
2.3. «Людина й навколишній світ» як принцип найменування.....	52
2.4. «Людина як така» як принцип найменування.....	58
2.5. Відіменний принцип найменування.....	61
Висновки до другого розділу.....	62
РОЗДІЛ 3. СПОСОБИ ПРІЗВИСЬКОВОЇ НОМІНАЦІЇ СЕЛА КОРИТНЯ МОНАСТИРИЩЕНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
3.1. Лексико-семантичний спосіб (онімізація апелятивної та трансонімізація пропріальної лексики).....	64
3.2. Спосіб деривації:.....	84
а) афіксація довільно обраних загальних чи власних назв;	
б) афіксація справжнього іменування носія;	
в) штучна деформація справжнього іменування носія.	
Висновки до третього розділу.....	87
ВИСНОВКИ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	93
ДОДАТКИ	104

ВСТУП

Українська антропонімія як органічна основа пропріального складу лексики окреслена мовними традиціями та локальними особливостями. У народно-побутовій комунікації, зреалізованій у говірковому середовищі та в соціальних мікроспільнотах, основні функції антропонімів виконують прізвиська. Антропоніміка є невичерпним джерелом для вивчення і мови, і культури конкретного народу. Створення власного імені (офіційного та неофіційного) є одним із різновидів кодування історично-культурної інформації. Якщо прізвища та власні особові імена вивчено вже докладно у спеціальних ґрунтовних студіях, зафіксовано в лексикографічних працях, то неофіційна система називання людей досліджена ще недостатньо.

У зв'язку з постійним уходженням нових елементів в антропонімну систему неофіційних назв людей виникає необхідність їх фіксації й наукового опису. Це зумовлює *актуальність теми дослідження*.

Неофіційні іменування активно почали досліджувати з другої половини ХХ століття. На сучасному етапі прізвиська становлять невід'ємну частину ономастичних досліджень і охоплюють різні аспекти вивчення.

На початковому етапі вивчення українська ономастика була допоміжною історичною дисципліною, тому пов'язана з працями М. Корниловича, І. Крип'якевича, В. Охримовича, І. Срезневського, А. Степовича, М. Сумцова, І. Сухомлина, І. Франка, В. Щербини, В. Ястребова.

Ґрунтовне вивчення антропоніміки реалізується у працях українських та зарубіжних учених, як О. Антонюк, С. Бевзенко, Б. Близнюк, І. Варченко, В. Горпинич, Л. Гумецька, М. Демчук, І. Желєзняк, А. Залеський, Р. Керста, В. Німчук, Р. Остап, Н. Павликівська, Ю. Редько, І. Сухомлин, О. Ткаченко, М. Худаш, П. Чучка (Україна); В. Бондалетов, С. Зізін, В. Никонов, О. Суперанська, О. Сулова (Росія); М. Бірило, М. Гринблат, А. Устинович (Білорусь); В. Бланар, Я. Бистроня, Х. Борек, Е. Вольнич-Павловська,

Т. Голембовська, М. Карась, Р. Мрозек, М. Куцала, К. Римут, С. Роспонт, Т. Скуліна, Г. Сурма, В. Ташицький, А. Цеслікова (Польща); І. Котуліч, І. Слаб'ярова, М. Сметана (Чехія); С. Ілчев (Болгарія); А. Думбrevяну, М. Коснічану (Молдова); Х. Делфін Валь, Х. Діес Барріо, М. Гарсія Аранди, Е. Гонсалес Янес, Х. Каррільо Морено, К. Порро Фернандеса, Х. Рамірес Мартінес, М. Молінер, А. Боначера Кано, М. Секо, О. Андрес (Іспанія); М. Дуске, В. Кані, Г. Лукеш (Німеччина), Ч. Болена, Т. Ламберта, М. Ловера, Р. Маккінлі (Англія).

Неофіційні іменування монографічно дослідили Н. Павликівська (псевдоніми), Н. Федотова (прізвиська Луганщини), В. Чабаненко (прізвиська Нижньої Наддніпрянщини), П. Чучка (неофіційні іменування Закарпаття), Н. Шульська (неофіційні іменування Західного Полісся).

В останні роки над цією проблемою працювали О. Антонюк, Б. Близнюк, С. Вербич, М. Лесюк, М. Наливайко, В. Павлюк, Н. Федотова, Н. Шульська та ін.

Прізвиська Черкаської області Монастирищинського району села Коритня як складова загальної системи української народнопобутової антропонімії досі не були предметом спеціального наукового аналізу, тому поза увагою дослідників залишилися лексичний потенціал, структурно-семантичні особливості, мотиваційна база неофіційних іменувань місцевості, не розглянуто мотиви надавання та способи творення прізвиस्क у цьому регіоні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Магістерську роботу виконано в межах наукової проблематики кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського «Актуальні проблеми дослідження мовних одиниць сучасної української мови в її загальнонаціональному та регіональному виявах».

Об'єкт дослідження становлять сучасні прізвиська жителів с. Коритня Монастирищенського району Черкаської області як жива антропонімна категорія.

Предмет дослідження – способи прізвиськової комунікації, номінаційні процеси прізвиस्क, їхні мотиви творення та принципи номінації.

Мета дослідження - установити склад прізвиस्क мешканців села Коритня Монастирищенського району Черкаської області і комплексно проаналізувати їх як окремий клас власних назв.

Відповідно до мети ставляться такі завдання дослідження:

- ✓ розкрити специфіку прізвиська з погляду його лінгвістичного статусу та визначити місце прізвиська серед інших антропонімів;
- ✓ узагальнити й описати провідні мотиви й принципи творення прізвиस्क;
- ✓ зробити лексико-семантичний та дериваційний аналіз прізвиस्क мешканців с. Коритня Монастирищенського району Черкаської області;
- ✓ укласти ономастичну картотеку (реєстр прізвиस्क мешканців с. Коритня Монастирищенського району Черкаської області).

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань застосовано такі основні методи, як *описовий* для дослідження неофіційних іменувань як частини антропонімійної системи, *метод формального аналізу*, який полягає в групуванні досліджуваних одиниць за певними ознаками, *метод статистичного аналізу* для наведення кількісних даних, а також *методику дериватологічного та семантичного аналізу* для розкриття специфіки творення й мотивації прізвиस्क.

Наукова новизна і теоретичне значення роботи полягає в тому, що вперше в українському мовознавстві досліджено неофіційну антропонімію с. Коритня Монастирищенського району Черкаської області та зафіксовано прізвиська, на основі чого укладено реєстр прізвиस्क жителів, виявлено мотиви, способи та принципи надавання неофіційних іменувань.

Практична значущість роботи полягає в можливості використання основних результатів роботи в дослідженні неофіційних іменувань інших регіонів України, а також для всебічного ґрунтовного вивчення українського загальнонаціонального народнопобутового антропонікому. Основні

положення наукової розвідки знайдуть застосування в навчальній діяльності вищої школи в процесі опрацювання відповідних тем із сучасної української мови, українознавства, історії рідного краю, у самостійній роботі студентів, у підготовці спецкурсів і спецсемінарів з української антропоніміки.

Апробація. Результати дослідження доповідалися на : II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Лінгвістичне портретування сучасного соціуму» (Вінниця, 26-27 листопада 2015 року); V Регіональній науковій студентській конференції «Подільська регіональна лексикологія : стан та перспективи» (Вінниця, 8 квітня 2016 року); звітній науковій конференції викладачів, аспірантів і студентів Інституту філології й журналістики (м. Вінниця, 20 квітня 2016 р.).

Публікації.

1) Коношевич Ю. Статус прізвиська у слов'янському мовознавстві // Лінгвістичне портретування сучасного соціуму : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, Вінниця, 26-27 листопада 2015 року / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського – Вінниця : ТОВ «Планер», 2016. – С. 183-190.

2) Коношевич Ю. Неофіційний антропонімікон школярів (на матеріалі с. Коритня Монастирищенського району Черкаської області) // Подільська регіональна лексикологія : стан та перспективи : матеріали V Регіональної наукової студентської конференції, Вінниця, 8 квітня 2016 року / М-во освіти і науки України, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського, Ін-т філології й журналістики ; відп. ред. І. В. Гороф'янюк. - Вінниця : ТОВ «Планер», 2016. – С. 85-92.

Матеріалом для дослідження стали близько 960 прізвиськ, отримані методом опитування та бесіди, проведені в селі Коритня Монастирищенського району Черкаської області, серед населення різного віку.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури (114 позицій) та додатків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамова О. Неофіційні антропонімічні номінації в соціально-віковому аспекті (на матеріалі німецької мови) [Електронний ресурс] / О. Абрамова // Конференція «Сучасна іншомовна освіта очима студентів». – Режим доступу: [www.psu.h.kiev.ua/Абрамова_О.О._Неофіційні_антропонімічні_номінації_в_соціально-віковому_аспекті_\(на_матеріалі_німецької_мови\)](http://www.psu.h.kiev.ua/Абрамова_О.О._Неофіційні_антропонімічні_номінації_в_соціально-віковому_аспекті_(на_матеріалі_німецької_мови)).
2. Антонюк О. Лексико-семантична група прізвиськ за фізичними ознаками людини / О. Антонюк // Вісник Донецького університету: Сер. Б : Гуманітарні науки . – 07/1999 . – № 2 . – С.104-107 .
3. Антонюк О. Лексико-семантична група прізвиськ що вказують на звички, уподобання, вчинки людини (на матеріалі антропонімії Донеччини) / О. Антонюк // Актуал. пит. антропоніміки / [відп. ред. І. Єфрименко]. Київ, 2005. – С. 25–30.
4. Антонюк О. Мотиви прізвиськової номінації с. Калиново Костянтинівського р-ну Донецької обл. / О. Антонюк // Питання сучасної ономастики. – Дніпропетровськ, 1997. – С. 5 – 11.
5. Антонюк О. Прізвисько як елемент комунікативного акту / О. Антонюк // Записки з ономастики. – 2015. - Випуск 18. – С. 6–17.
6. Антонюк О. Про два підходи до вивчення семантики прізвиська [Текст] / О.В. Антонюк // Філологічні трактати. – 2010. – Т. 2, № 2. – С. 72–75.
7. Архипов Г. Прозвища жителей деревни Средние Юри / Г. Архипов // Ономастика Поволжья . – Уфа. 1973. – Вып. 3. – С. 159-161.
8. Бачинська Г. Антропонімікон переселенців з Польщі на Тернопільщину : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.01 / Г. Бачинська ; Прикарпат. ун-т ім. В.Стефаника. – Івано-Франківськ, 2001. –19 с.
9. Бірыла М. Беларуская антрапанімія : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук / М. Бірыла. – Мінск : Навука і тэхніка, 1969. – 47 с.

10. Блинова О. Лексическая мотивированность и некоторые проблемы региональной лексикологии / О. Блинова // Вопросы изучения лексики русских народных говоров. – Ленинград : Наука, 1973. – С. 92–104.

11. Бренер Н. Прізвиська вчителів – показник педагогічного стилю спілкування / Н. Бренер, Н. Войнова // Образне слово Луганщини : Тези II регіон. наук.-практ. конф. з укр. мови. – Вип. 2. – Луганськ, 2003. – С. 37 – 40.

12. Бренер Н. Прізвиська Луганщини в соціокультурному аспекті / Н. Бренер // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка : Філологічні науки. – 2004. – № 3. – С. 159 – 163.

13. Бучко Г. Народно-побутова антропонімія Бойківщини / Г. Бучко, Д. Бучко // *Linguistica slavica* : Ювілейний збірник на пошану І. М. Железняк. – Київ : Кий, 2002. – С. 3–14.

14. Бучко Г. Неофіційні та сімейно-родові іменування в сучасній антропонімії Бойківщини / Г. Бучко, Д. Бучко // *Przezwiseka I przydomki w jezykach slowianskich. – Czesc 1. – Rozprawy Slawistyczne. 14. – Lublin, 1998. – S. 59 – 69.*

15. Бучко Д. Іван Франко – основоположник української антропоніміки / Д. Бучко // Проблеми мовознавства. Матеріали Міжнародного наукового конгресу присвяченого від 150-річчя народження Івана Франка (Львів, 27 вересня – 1 жовтня). – Львів, 2010. – С.85-96.

16. Вальтер Х. Русские прозвища как объект лексикографии / Х. Вальтер, В. Мокиенко // Вопросы ономастики. – 2005. – № 2. – С. 52-69.

17. Василик М. Основы теории коммуникации : учебник / М. Василик. – Москва : Гардарики, 2003. – 615 с.

18. Вербовецька О. Індивідуальні прізвиська Тернопільщини, мотивовані назвами тварин / О. Вербовецька // Наук. вісн. Чернів. ун-ту : зб. наук. пр.(Слов'янська філологія). – Чернівці : Рута, 2007. – Вип. 354–355. – С. 114–118.

19. Вербовецька О. Неофіційні іменування жителів сучасного села (на матеріалі антропонімії сіл Великий та Малий Говилів Тербовлянського

району Тернопільської області) / О. Вербо́вцева // Наукові записки. Серія: Мовознавство. – Тернопіль : ТДПУ, 2003. – Вип. I. – С. 28–33.

20. Галич В. Прізвиськова народна творчість Луганщини / В. Галич // Луганщина літературна. – Луганськ : [б. в.], 2003. – С. 102–112.

21. Гинатулин М. К исследованию мотивации лексических единиц (на материале наименований птиц) : автореф. дис. ... канд. филол. наук / М. Гинатулин. – Алма-Ата, 1973. – 27 с.

22. Голев Н. О некоторых общих особенностях принципов номинации в диалектной лексике флоры и фауны [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.lingvo.asu.ru/golev/html>.

23. Голев Н. О принципах номинации и методе их исследования [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.lingvo.asu.ru/golev/html>.

24. Голомидова М. Русская антропонимическая система на рубеже веков / М. Голомидова // Вопросы ономастики. – 2005. – № 2. – С. 11–22.

25. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка [Электронный ресурс] / В. Даль. – Москва : Цитадель, 1998. – Режим доступа : <http://slovardalja.net/>.

26. Данилина Е. Прозвища в современном русском языке / Е. Данилина // Восточно-славянская ономастика. Материалы и исследования. – Москва : Наука, 1979. – С. 281–297.

27. Дружинець М. Мотиваційна база прізвиськ с. Катеринівка Кам'янського району ПМР / М. Дружинець, Н. Крижанівська // Проблеми і проєкції сучасного українського мовного і літературного процесу: Зб. наук. праць I Міжнародної студентської науково-практичної конференції / Відп. ред. М. Дружинець. – Тирасполь, 2012. – С. 84–91.

28. Дуйчак М. Прізвиська та їх мотивація / М. Дуйчак // Проблеми сучасної ареології. – Київ : Наук. думка, 1994. – С. 256–259.

29. Зинин С. Введение в русскую антропонимию / С. Зинин. – Ташкент, 1972. – 274 с.

30. Карпенко Ю. Онімизація і трансонімизація як словотвірний акт / Ю. Карпенко // Шоста республіканська ономастична конференція. Тези доповідей і повідомлень (1). – Одеса : ОДУ, 1990. – С. 35–37.
31. Карпенко Ю. Синхронічна сутність лексико-семантичного способу словотвору / Ю. Карпенко // Мовознавство. – 1992. – № 4. – С. 3–11.
32. Карташова И. Образность народных прозвищ / И. Карташова // Тезисы IX научной конференции. – Челябинск : ЧТУ, 1985. – С. 50.
33. Катернюк В. *Відонімні однокомпонентні прізвиська в англійській, німецькій та українській мовах* // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9 : Сучасні тенденції розвитку мов. – 2013. – Вип. 10. – С. 122–128.
34. Катернюк В. Дери́ваційні моделі прізвиськ в українській та англійській мовах / В. Катернюк // Дивослово : Українська мова й література в навчальних закладах : щомісяч. наук.-метод. журн. Міністерства освіти й науки України. – 2012. – № 6. – С. 28–30.
35. Катернюк В. Структурно-семантичні характеристики неофіційних антропонімів в англійській, німецькій та українській мовах : автореф. дис ... канд. філол. наук: 10.02.15 / В. Катернюк . – Київ : Б. в., 2010 . – 16 с.
36. Катернюк В. Трансонімизовані неофіційні антропоніми в англійській, німецькій та українській мовах / В. Катернюк // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. - 2009. - Вип. 81(1). - С. 194-197.
37. Князян М. Засоби мотивації номінації прізвиськ у Одеській області / М. Князян, Г. Буткова // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. – 2012. – Вип. 24. – С. 164–167.
38. Коваль А. Життя і пригоди імен / А. Коваль. – Київ : Наук. думка, 1986. – С. 154–163.
39. Костюк Н. Ономастичні дослідження Михайла Пронченка на Криворіжжі (на матеріалах листування М. Пронченка та Д. Яворницького) /

Н. Костюк // Історія і культура Придніпров'я : Невідомі та маловідомі сторінки. – 2011, Вип. 8. – С. 217 – 223.

40. Кравченко Л. Українська ономастика : антропоніміка : навч. посіб. / Л. Кравченко. – Київ : Знання, 2014. – 239 с.

41. Крыжановская С. Баба-Яга или ... Фантомас (о прозвищах) / С. Крыжановская // Этническая ономастика. – Москва : Наука, 1984. – С. 100–102.

42. Кубрякова Е. Части речи в ономазиологическом освещении / Е. Кубрякова. – Москва, 1978. – 115 с.

43. Куриленко В. Народні прізвиська : [про утворення прізвищ] / В. Куриленко, А. Сторожук // Народознавство. – 2003. – № 64/65 (вересень–жовтень). – С. 27–29

44. Лесюк М. Прізвиська жителів гуцульських сіл // *Przezwiseka i przydomki w jezykach slowianskich*. – Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie – Skladowskiej, 1998. – С. 227–240.

45. Ліщинська Г. Сучасні прізвиська мешканців Покуття / Г. Ліщинська. // Ямгорів. Літературно-краєзнавчий і мистецький альманах. – №13-14. – 2005 – С. 138-145.

46. Масенко Л. Українські імена та прізвища / Л. Масенко. – Київ : Тов-во "Знання", 1990. – 48 с.

47. Митрополит Іларіон. Етимологічно-семантичний словник української мови / Іларіон Митрополит. – Вінніпег : [б. в.], 1995. – Т. 4. – С. 127.

48. Наливайко М. Відпрізвищеві прізвиська жителів Львівщини / М. Наливайко // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. – 2013. – Вип. 34. – С. 163–165.

49. *Наливайко М. Когнітивний аспект дослідження прізвиськ* / М. Наливайко // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. – 2013. – Вип. 38. – С. 102–103.

50. Наливайко М. Неофіційна антропонімія Львівщини. : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова» / М. Наливайко; Національний авіаційний університет. – Київ, 2011. – 19 с.
51. Наливайко М. Неофіційна антропонімія сучасного села М. Наливайко // Вісник Львівського ун-ту: Серія філологічна, 2012. – Вип. 56. – Ч. 1. – С. 340–346.
52. Наливайко М. Способи творення українських прізвищ / М. Наливайко // Наук. записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В.К. Винниченка. Серія : Філологічні науки. – Кіровоград, 2007. – Вип. 37. – С. 32–39.
53. Наливайко М. Сучасні прізвища переселенців з Лемківщини / М. Наливайко // Лемківський діалект у загальноукраїнському контексті / Уклад. Панцьо С. Є., Свистун Н. О. // *Studia methodologica*. – Вип. 27. – Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2009. – С. 119–122.
54. Наливайко М. Сучасні прізвища школярів / М. Наливайко // *Нова філологія*. – 2004. – № 1 (20). – Запоріжжя : ЗДУ, 2004. – С. 109–113.
55. Нелюба А. Породжувальні можливості і системні вияви прізвищ дитячого товариства / А. Нелюба // *Лінгвістичні дослідження : Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди*. – 2016. – Вип. 42. – С/ 58-64.
56. Никонов В. Имя и общество [Текст] / В. Никонов. – Москва : Наука, 1974. – 278 с.
57. Никулина З. О специфике индивидуальных прозвищ разных возрастных групп (на материале отфамильных местных прозвищ) / З. Никулина // *Проблемы лексикологии, фразеологии и лексикографии сибирских говоров*. – Красноярск. 1975. – С. 122-127.
58. Ожегов С. Словарь русского языка / С. Ожегов. – Москва : Оникс, 2010. – 736 с.

59. Олійник Т. Прізвисько як джерело національних традицій / Т. Олійник // Наукові записки Кіровоградського держ. пед. ун-ту. – Вип. 37. – Кіровоград, 2001. – С. 134 – 137.
60. Осташ Р. Із життя сучасних українських прізвиськ / Р. Осташ // Українське і слов'янське мовознавство. – № 4 (138). – Ужгород, 2001. – С. 408–412.
61. Отин Е. Словарь коннотативных собственных имен / Е. Отин. – Донецк : Юго–Восток, 2004. – 412 с.
62. Охримович В. Про сільські прозвища / В. Охримович // Житє і слово. – Львів : [б. в.], 1895. – Т. 3. – С. 302–307.
63. Павликівська Н. Питання української псевдонімії ХХ століття / Н. Павликівська. – Вінниця : Глобус-прес, 2011. – 386 с.
64. Павлюк В. Формально-семантичні трансформації у сфері антропонімії Вінниччини / В. Павлюк // Мовознавчий вісник. – 2015. – Вип. 20. – С. 33–37.
65. Парфёнова Н. Оценка человека в русской отапельятивной антропонимии (по архивным данным XVI-XIX вв. Зауралья) / Н. Парфёнова, В. Савиных // Наук. вісник Чернів. ун-ту : зб. наук. пр. Слов'янська філологія. – Вип. 354–355. – Чернівці, 2007. – С. 55–61.
66. Подольская Н. Словарь русской ономастической терминологии / Н. Подольская, А. Суперанская. – Москва : Наука, 1988. -187 с.
67. Поротников П. Антропонимия замкнутой территории (на материале говоров Талицкого района Свердловской области) : автореф. дис. ... канд. филол. наук / Казан. гос. ун-т. – Казань, 1972. – 18 с.
68. Редько Ю. Передмова / Ю. Редько // Словник сучасних українських прізвищ: у 2-х т. – Львів : 2007. – С. 8.
69. Редько Ю. Сучасні українські прізвища / Ю. Редько. – Київ : Наукова думка, 1966. – 216 с.

70. Сегін Л. Відпрізвищеві прізвиська жителів міста Слов'янськ [Електронний ресурс] / Л. Сегін, К. Воробйова. – Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/konfer38/358.pdf>.

71. Селіванова О. Лінгвістична енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2010. – 844 с.

72. Сеник Г. Прізвиська Наддністрянщини / Г. Сеник // Записки з ономастики : Збірник наукових праць // Відп. ред. Ю. Карпенко, ОНУ ім. І.І. Мечникова ; – Одеса : Астропринт, 2005. – С. 22-30

73. Сеник Г. Прізвиська Одещини / Г. Сеник // Записки з ономастики . – 12/2009 . – Вип.12 . – С. 20–30.

74. Сеник Г. Трансонімізовані прізвиська / Г. Сеник // Записки з ономастики. – Вип. 5: 3б. наук. праць // Відп. ред. Ю.О. Карпенко. – Одеса, 2001. – С. 42-45.

75. Сеник Г. *Варіанти імен як один із видів неофіційних антропонімів*/Г. Сеник // *Мова*. – Одеса : Астропринт, 2013, № 19. – С. 122–126.

76. Сими́на Г. Фа́милия и прозвище / Г. Сими́на // Ономастика : сб. ст. / ред. В. Ноконов, А. Суперанская. – Москва : Наука, 1969. – С. 27-34.

77. Сингаївська Г. Прізвиська як вид антропонімів і їх функціонування в сучасній іспанській мові / Г. Сингаївська // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – 2014. – Вип. 32. – С. 247–257.

78. Скорук І. Матеріали до Словника прізвиськ Волині / І. Скорук, Р. Яцук // Волинь філологічна: текст і контекст. – 2014. – Вип. 17. – С. 271–283.

79. Словарь Академии Российской. – СПб., 1794. – Т. 5. – 919 с.

80. Словарь синонимов [Текст] / Под ред. А. Евгеньевой. – Москва : Изд-во АН СССР, 1975. – С. 447–448.

81. Словник української мови : в 11-ти т. [ред. кол. І. К. Білодід та ін]. – Т. 8. – Київ : Наук. думка, 1977. – С. 108.

82. Сталтмане В. Ономастическая номинация В. Сталтмане // Теория и методика ономастических исследований. – Москва : Наука, 1986. – С. 15–25.
83. Судаков Г. Детские прозвища как элемент языковой игры / Г. Судаков, Е. Славнова // Русская речь. – 2005. – № 2. – С. 90-95.
84. Суперанская А. Общая теория имени собственного / А. Суперанская. – Москва : Наука, 1973. – 366 с.
85. Суперанская А. Современные русские прозвища. А. Суперанская / Москва : Наука, 1981. – 176 с.
86. Суперанская А. Структура имени собственного (фонология и морфология) / А. Суперанская. – Москва, 1969. – 362 с.
87. Сухомлин І. Питання антропоніміки в українській мові : навчальний посібник / І. Сухомлин. – Дніпропетровськ : [б. в.], 1975. – 241 с.
88. Сухомлин І. Українські прізвиська людей як власні родові назви (Лексико-семантична характеристика процесу творення відіменних чоловічих прізвиськ у народних говорах Середньої Наддніпрянщини) / І. Сухомлин // Говори й ономастика Наддніпрянщини. – Дніпропетровськ, 1970. – С. 30–58.
89. Телия В. Вторичная номинация и ее виды / В. Телия // Языковая номинация (виды наименований) / отв. ред. Б. Серебренников, А. Уфимцева. – Москва : Наука, 1977. – С. 129–221.
90. Теория и методика ономастических исследований / [А. Суперанская, В. Сталтмане, Н. Подольская и др.] ; под ред. А. Непокупного. – Москва : Наука, 1986. – 256 с.
91. Тимінський М. До проблеми мотиваційної класифікації сучасних індивідуальних прізвиськ / М. Тимінський // Мовознавство. – 1987. – № 3. – С. 64-68.
92. Тихоша В. Семантика сільських прізвиськ Херсонщини / В. Тихоша // Науковий вісник ХДУ. Серія “Лінгвістика”. Випуск 9. – Херсон, 2009. – С. 202–210.
93. Трійняк І. Словник українських імен / І. Трійняк. – Київ : Довіра, 2005. – 509 с.

94. Українська мова: Енциклопедія / [ред кол. : В. Русанівський, О. Тараненко, М. Зяблюк та ін.]. – Київ : Вид-во “Українська енциклопедія” імені М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
95. Унбенгаун Б. Русские фамилии / Б. Унбенгаун. – Москва : Прогресс, 1989. – 440 с.
96. Ушаков Н. Прозвища и личные неофициальные имена (к вопросу о границах прозвища) / Н. Ушаков // Имя нарицательное и собственное. – Москва : Наука, 1978. – С. 146–173.
97. Федотова Н. Сучасні прізвиська Луганщини: когнітивна прагматика творення тексту оніма : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 “Українська мова” / Н. Федотова ; Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. – Харків, 2008. – 20 с.
98. Франко І. Причинки до української ономастики / І. Франко // Франко І. Твори: у 50-ти т.– Київ : Наук. думка, 1982. – Т. 36. – С. 391–426.
99. Хрустик Н. Прізвиська як вид усної народної творчості / Н. Хрустик // Мова та стиль українського фольклору. – Київ, 1996. – С. 80-96.
100. Чабаненко В. Прізвиська в системі експресивних засобів народнорозмовної мови (на матеріалі говірок Запорізької та Дніпропетровської областей) / В. Чабаненко // Повідомлення Української ономастичної комісії.– Київ : Наук. думка, 1976. – Вип. 14. – С. 16–20.
101. Чайкина Ю. История русских личных имен, отчеств и фамилий / Ю. Чайкина, С. Смольников // Вологда, 2001. – 112 с.
102. Чичагов В. Из истории русских имен, отчеств и фамилий / В. Чичагов // Вопросы русской исторической ономастики XV-XVII вв. – Москва : Учпедгиз, 1959. – 128 с.
103. Чучвара А. Кореляція мова – вік: нові аспекти опису на матеріалі неофіційного іменника школяра / А. Чучвара // Мова і суспільство. – 2012. – Вип. 3. – С. 59–67.
104. Чучвара А. Неофіційний іменник сім’ї: лексичні ознаки / А. Чучвара // Ономастичні науки. – 2012. – № 4. – С. 14–18.

105. Чучвара А. Про нові ознаки змісту поняття «прізвисько школяра» в соціолінгвістиці / А. Чучвара // Мова і суспільство. – 2013. – Випуск 4. – С. 58–66.
106. Чучка П. Антропонимия Закарпаття. Монографія : дис. ... докт. філол. наук / П. Чучка. – Київ, 1969. – 671 с.
107. Швецова Н. Прозвища и их мотивация в русских переселенческих говорах Одесщины / Н. Швецова // Записки з ономастики: Зб. наук. пр. – Одеса, 2005. – Вип. 9. – С. 17-27.
108. Шульська Н. Неофіційна антропонімія Західного Полісся : автореф. дис ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. Шульська ; В.о. Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки.– Луцьк : Б.в., 2011.– 19 с.
109. Шульська Н. Підляські та волинсько-поліські прізвиська : спільні риси / Н. Шульська // TeKa Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych PAN Oddział w Lublinie. – Lublin, 2010. – Vol. V. – S. 119–125.
110. Шульська Н. Прізвисько як об'єкт наукового опису (до дефініцій терміна) / Н. Шульська // Вісн. Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника. Філологія. – Вип. XXIX–XXXI. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту, 2011. – С. 292–296.
111. Шульська Н. Сімейно-родова антропонімія Західного Полісся / Н. Шульська // Українська мова. – 2010. – № 2. – С. 50-59.
112. Шульська Н. Колорит мовотворчості поліщуків у прізвиських - характеристиках зовнішності людей / Н. Шульська // Волинь філологічна: текст і контекст. – 2012. – Вип. 14. – С. 261–271.
113. Яцій В. Матеріали до словника українських прізвиस्क (прізвиська жителів с. Миколаїв Радехівського р-ну Львівської обл.) / В. Яцій // Лексикографічний бюлетень: Зб. наук. пр. – К.: Ін-т української мови НАН України, 2008. – Вип. 17. – С. 100–106.
114. Jacquemet Marco “Namechasers.” American Ethnologist, 1992. – 733.